

Europese bureaucratie¹

Gemeenten en vermoedelijk ook zorginstellingen worden binnenkort geconfronteerd met onnodige lastenstijgingen veroorzaakt door nieuwe voorschriften vanuit Europa. Die voorschriften betekenen ook dat meer marktwerking -zoals in de zorg- kostenverhogend werkt voor consumenten.

Dit komt door een wijziging van de zogenoemde transparantierichtlijn² in november 2005. Daarvoor moet de mededingingswet dit jaar worden aangepast.

De richtlijn is onderdeel van een pakket maatregelen van de Europese Commissie zowel ter voorkoming van een onjuiste verstrekking van staatssteun als ter vermindering van oneerlijke concurrentie van het bedrijfsleven door overheidsorganisaties. De richtlijn richt zich op bedrijven en instellingen die naast het verrichten van diensten van algemeen economisch belang, waarvoor zij van de overheid in enigerlei vorm compensatie ontvangen, ook andere economische activiteiten ontplooiën. Er geldt geen ondergrens wat betreft de omvang van de verkregen steun.

De betrokken bedrijven en instellingen zijn verplicht tot het voeren van een gescheiden boekhouding, waarbij vanuit het publieke deel geen subsidiëring mag plaatsvinden van het commerciële deel. De verplichting wil concurrentievervalsing als gevolg van een dergelijke subsidiëring bestrijden. Via de gescheiden boekhouding kan bovendien worden gecontroleerd of een vergoeding voor de diensten van algemeen economisch belang groter is dan toegestaan. Het nieuwe regiem vraagt afgezien van de gescheiden boekhouding en beperking van de inzet van publieke middelen voor commerciële doeleinden, ook om extra accountantscontrole en toezicht terzake door de NMa op gemeenten en andere overheden.

In het verleden gold de richtlijn al voor de publieke omroepen en het onderwijs. Bekend is inmiddels dat de richtlijn ook gaat gelden voor woningcorporaties. Maar het gaat verder. Allerlei instellingen die in een of andere vorm staatssteun (van de zijde van rijk, provincie of gemeente) ontvangen naast vergoedingen uit hoofde van de commerciële dienstverlening zullen een aparte boekhouding moeten gaan voeren. Het gaat dan in elk geval om verzelfstandigde gemeentelijke bedrijven die tevens commercieel actief zijn, met name afvalbedrijven, jachthavens en sociale werkplaatsen en maar daarnaast ook het UWV.

Wat betekent het voor gemeenten?

Gemeenten moeten al ter voorkoming van procedures betreffende onterechte staatssteun aangeven welke activiteiten zij taken van publiek belang achten, in het bijzonder als zij die taken bij derden onderbrengen. De nieuwe eis van boekhoudkundige transparantie leidt voor de gemeentelijke overheid tot stijgende uitgaven. Marktpartijen zullen immers de door hen te maken kosten in rekening willen brengen bij hun publieke opdrachtgevers. Bovendien maken de gemeenten kosten omdat zij moeten controleren of geen overcompensatie plaats vindt. Daarnaast moeten worden gerapporteerd aan de NMa. Voor verzelfstandigde gemeentelijke diensten betekent de voorwaarde van een gescheiden boekhouding uiteraard dat hun concurrentiepositie ten opzichte van marktpartijen verslechtert. Maar eventuele ongunstige exploitatieresultaten raken wel de begroting van de betrokken gemeente. Meer in het algemeen geldt dat als gevolg van de extra lasten het verzelfstandigen van gemeentelijke diensten en het aangaan van publiek private samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven minder aantrekkelijk wordt.

De zorgsector

Er zijn ook onvermoede effecten, omdat waarschijnlijk ook andere sectoren worden getroffen door de transparantierichtlijn. Dit geldt met name de zorgsector. Tot dusverre was de gezondheidszorg ondanks de rol van de ziektekostenverzekeraars een publieke taak. Maar de komende gefaseerde liberalisering van bepaalde verrichtingen waarbij die verrichtingen in concurrentie met de markt moeten worden uitgevoerd en waarbij nieuwe marktpartijen actief zullen gaan worden betekent dat het karakter van die verrichtingen commercieel wordt. Het voorschrift van een gescheiden boekhouding is dan logisch. Maar daardoor zullen de kosten van de zorg stijgen terwijl er nog nauwelijks sprake van concurrentievervalsing.

Kortom, het middel van boekhoudkundige voorschriften ter beperking van concurrentievervalsing zal te grof en te duur kunnen uitpakken.

Drs A.P.Ranner,
directeur Sovereign BV financial consultancy

¹ Verschenen in het Financieele Dagblad 2 maart 2006.

² Richtlijn 2005/81/EG van de Commissie. PB EG 2005, L 312/47.